

תורה אור • פרשת מקץ • מאמר 15

נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא...

מנורת חנוכה: מצווה להניחה משמאל

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/15](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/15)

1 נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל. וצ"ל הטעם שאין הנ"ח ג"כ מימין כמו המזוזה.

"נר חנוכה מצוה להניחה כו' משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין ונ"ח משמאל". ויש לבאר מדוע אין מניחים את נר החנוכה גם מימין, כמו את המזוזה.

אך יובן בהקדים ביאור מ"ש כל אשר חפץ ה' עשה. וכתוב בדבר ה' שמים נעשו.

אך הדבר יובן אם נקדים ונבאר את הכתוב "כל אשר חפץ ה' עשה"; וכן נאמר "בדבר ה' שמים נעשו".

2 ובע"מ [ובעשרה מאמרות] נברא העולם שהיו מאמר ודבור. ולא נברא בחפץ ורצון בלבד. והענין כי הנה נודע שלכל הדברים יש חומר וצורה שהחומר הוא ענין הדבר והוא בכללות דהיינו להיות שמים או ארץ או שמש וירח.

ו"בע"מ נברא העולם", כלומר, היו מאמר ודיבור, ולא נברא בחפץ ורצון בלבד. והענין הוא, כידוע, שלכל הדברים יש חומר וצורה. החומר הוא מהותו הכללית של הדבר, כלומר, היותו שמים או ארץ, שמש או ירח.

והצורה הוא כל ציור וכל תמונה במראה ושטח שיש לכל דבר בדמותו בצלמו על איזה אופן נעשה

והצורה היא כל ציור וכל תמונה, במראה ובשטח, שיש לכל דבר "בדמותו בצלמו" — האופן שבו נעשה,

כמו השמים והארץ הם כדורים ומן הארץ לרקיע כו' והשמש והירח הם גלגלים מאירים כו'. וכן עד"ז בכל דבר נברא.

כגון שהשמים והארץ הם כדורים, ומן הארץ ועד לרקיע וכו'; והשמש והירח הם גלגלים מאירים וכו'. וכך גם בכל דבר נברא.

3 והנה החומר נברא בדבר ה' ובע"מ [ובעשרה מאמרות] שבמאמר יהי אור נתהווה בחי' האור מאין ליש. וכן במאמר יהי רקיע נתהווה הרקיע מאין ליש.

והנה, החומר נברא בדבר ה' ובעשרת המאמרות: במאמר "יהי אור" התהווה בחינת האור מאין (אין, העדר) ליש (יש, מציאות); וכך גם במאמר "יהי רקיע" התהווה הרקיע מאין ליש.

אבל אופן צורת הרקיע בדמותו בצלמו הוא נעשה בחפץ ה' שלא בא לכלל גילוי בדבור או מאמר.

אבל אופן צורתו של הרקיע, "בדמותו בצלמו", נעשה בחפץ ה', שלא בא לידי גילוי בדיבור או במאמר.

4 והנה מה שנברא החומר במאמר ודבור ולא נברא הכל בחפץ ה' ורצונו בלבד היא מפני שאז לא הי' [היה]

גילוי מאין ליש רק שהיה העולם בטל במציאות ממש

והנה, הסיבה שהחומר נברא באמצעות מאמר ודיבור, ולא הכול נברא בחפץ ה' ורצונו בלבד, היא שאז לא הייתה מתגלה מציאות של יש מאין; העולם היה בטל לגמרי, ולא הייתה לו מציאות משל עצמו.

רק עיקר גילוי היש הוא ע"י דבר ה' כי הוא צוה ונבראו

אבל עיקר גילוי של היש הוא באמצעות דבר ה', כנאמר: "כי הוא צוה ונבראו".

פ"י צוה מלשון מצות המלך כי מלכותך מכ"ע [מלכות כל עולמים] אין מלך בלא עם שבחי' מלכות היא בחי' התנשאות והסתלקות שלא יאיר ויתגלה אלא בבחי' שם בלבד.

"צוה" הוא מלשון "מצות המלך", שהרי "מלכותך מכ"ע" ו"אין מלך בלא עם". בחינת מלכות היא התנשאות והסתלקות, ולכן היא מאירה ומתגלה רק בבחינת שם בלבד.

5 וזהו יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו כמו עד"מ מלך ב"ו [בשר ודם] שמלכותו היא שמו לבד אשר

נקרא על מדינתו

וזהו [פירוש] "יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו": בדומה, לשם משל, למלך בשר ודם, שמלכותו היא שמו בלבד, הנקרא על מדינתו,

אבל לא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל ממש והתלבשות כח הפועל בנפעל הוא למטה בעי' [בשבעים] שרים שר של מים שר של כ"י שהם משמרי האופנים.

אך לא באופן של התלבשות ממשית של כוח הפועל בנפעל. התלבשות הכוח הפועל בנפעל קיימת למטה, בשבעים השרים — שר המים, שר של כ"י — שהם משמרי האופנים.

6 ויש גבוה מעל גבוה שמקבלים ג"כ דרך עילה ועלול עד המלאכים שהם שכלים נבדלים. שהם פני ארי' [אריה]

פני שור שבמרכבה.

ויש [ישויות] שהן "גבוה מעל גבוה" ומקבלות גם הן בדרך של עילה ועלול, עד למלאכים, שהם שכלים נבדלים: אלה הם "פני ארי" [ו] "פני שור" שבמרכבה.

אבל החיות של פני שור פני אריי [אריה] הוא יש מאין ממש. דהיינו שהמשכת החיות אשר להם הוא בבחי' אין והארה בעלמא שהוא בחי' שם בלבד ומזה נעשה גילוי היש.

אבל החיות של "פני שור" [ו] "פני אריי" היא ממש יש מאין. כלומר, המשכת החיות שיש להם היא בבחינת "אין" והארה בלבד, שהיא בחינת "שם" בלבד; ומתוך כך מתגלה ה"יש".

אך תכלית בריאת יש מאין הוא כדי להיות היש בטל לאין ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

אולם תכלית בריאת יש מאין היא שה"יש" יתבטל ל"אין", ו"ונגלה כבוד ה'" למטה כמו למעלה.

7 וכמו שיהיה לע"ל [לעתיד לבוא] כי עין בעין יראו כו' וזה תלוי בעבודתנו כל ימינו היום לעשותם. וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב [לעולם הבא].

וכמו שיהיה לעתיד לבוא: "כי עין בעין יראו" וכו'. הדבר תלוי בעבודתנו במשך כל ימינו: "היום לעשותם". וכן "וכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב".

וצריך כ"א [כל אחד / כל אחת] להמשיך בחלקו גילוי זה להיות בטול היש והוא מחמת ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה שאתה הוא קודם שנבה"ע [שנברא העולם] ואתה הוא כו'

וכל אחד צריך להמשיך גילוי זה לתוך חלקו, כדי להביא לביטול היש [תחושת המציאות העצמאית]. הדבר נובע מהתבוננות בגדולת אין סוף ברוך הוא: "שאתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא" וכו',

בלי שום שינוי כי אני הוי' לא שניתני שאין העולם מעלים לפניו ית' וכחשיכה כאורה שאין ההעלם וההסתר אלא לעיני בשר שלנו.

בלי שום שינוי, שכן "אני הוי' לא שניתני"; העולם אינו מסתיר מפניו יתברך, "וכחשיכה כאורה", שכן ההעלם וההסתר קיימים רק לעיני הבשר שלנו.

אבל קמיה כולא כלא חשיב ממש ומעלה ומטה שוין לפניו שנמצא למטה כמו למעלה ממש.

אבל "קמיה כולא כלא חשיב ממש", ומעלה ומטה שווים לפניו, כך שהוא נמצא למטה ממש כפי שהוא למעלה.

8 וא"כ גם בחי' היש בטל אליו ית'. וזהו כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים.

אם כן, גם בחינת ה"יש" בטלה אליו ית'. וזהו [פירוש] "כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים".

ופי' מכל אלקים הם ק"ך צירופי אלקים המעלימים ומסתירים אור ה' וקדושתו לבלתי יתגלה אוא"ס
[אור אין סוף] ב"ה כמו שהוא שלא יתבטלו העולמות במציאות.

ופירוש "מכל אלקים": אלו הם ק"ך צירופי אלקים, המעלימים ומסתירים את אור הוי' ואת קדושתו, כדי שאור אין
סוף ב"ה לא יתגלה כפי שהוא, שאם כן העולמות היו מתבטלים ממציאותם;

אלא שיהא נראה העולם ליש ודבר נפרד. אבל אור הוי' הוא גדול על כולם ומושל על כולם להיות
היש בטל.

אלא שהעולם יראה כ"יש" וכדבר נפרד. אבל אור הוי' גדול מכולם ושולט בכולם, כך שה"יש" בטל.

(וזהו כי אני ידעתי כי גדול כו'. אני זו כנס"י [כנסת ישראל]. אבל העכו"ם [העובדי כוכבים ומזלות] אומרים עזב
הוי' את הארץ. ופרעה אמר לא ידעתי את הוי' כו'. ולכן נאמר ביתרו אחר שנתגייר עתה ידעתי כי
גדול הוי' כו')

(וזהו [פירוש] "כי אני ידעתי כי גדול כו'". "אני" — זו כנסת ישראל. אבל עובדי האלילים אומרים "עזב הוי' את
הארץ", ופרעה אמר "לא ידעתי את הוי' כו'. לכן נאמר על יתרו, לאחר שהתגייר: "עתה ידעתי כי גדול הוי' כו').

והיינו לפי שכל אשר חפץ הוי' נמשך ועשה גם בשמים ובארץ שכולם יש להם ציור ותמונה מבחי' חפץ
ורצון הוי' שלא בא לידי גילוי בדבור ומאמר שהוא הפועל הישות.

כלומר, "כל אשר חפץ הוי' נמשך, והוא "עשה" [זאת] גם "בשמים ובארץ": לכולם יש צורה ודמות מבחינת הרצון
והחפץ של הוי', שלא באו לידי גילוי בדיבור ובמאמר, שהם הפועלים את הישות.

9 וזהו ענין שיתף מדה"ר [מדות הרחמים]. שבכל מע"ב [מעשה בראשית] כתיב ויאמר אלקים ואח"כ שיתף
מדה"ר [מדות הרחמים] דכתיב ביום עשות ה' אלקים כו'.

וזהו ענין "שיתף מדה"ר": בכל מעשה בראשית נאמר "ויאמר אלקים", ולאחר מכן שיתף את מידת הרחמים, כפי
שנאמר: "ביום עשות ה' אלקים" וכו'.

וזהו למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם שבחי' אלקות הוא בבחי' איה דהיינו בבחי' הסתלקות לפי
שאומרים עזב הוי' את הארץ

וזהו [הפירוש של] "למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם": האלוקות נמצאת בבחינת "איה", כלומר במצב של
הסתלקות, מפני שהם אומרים: "עזב הוי' את הארץ",

ואין העולם מתנהג אלא בבחי' אלקים שהוא שם הצמצום והסתלקות להיות העולם יש ודבר נפרד אבל באמת כל אשר חפץ הוי"ה עשה.

ו[שה]עולם מתנהל רק בבחינת אלקים, שהוא שם הצמצום (כיווץ) והסתלקות, כדי שהעולם יהיה בבחינת יש ודבר נפרד. אבל לאמיתו של דבר, "כל אשר חפץ הוי' עשה".

10 ועל ענין זה מדבר כל המזמור שלמעלה מזה הים ראה וינוס כו'. ההופכי הצור כו'.

כל המזמור שקדם לו מדבר על עניין זה: "הים ראה וינוס" וכו'; "ההופכי הצור" וכו'.

שמספר בשבח מעלת שם הוי"ה המושל על שם אלקי' ומשנה הטבע מצור החלמיש שהוא מיסוד האש וממנו מוציא מים

הוא משבח את מעלתו של שם הוי', השולט בשם אלקים ומשנה את הטבע: [כמו במקרה של] צור החלמיש, שהוא מיסוד האש, וממנו הוא מוציא מים.

והיינו לפי ששם אלקים שהוא הצמצום ומעלים להיות בבחי' יש ע"פ הטבע המוטבע בכל דבר לפי מזגו ותכונתו הוא בטל לגבי שם הוי"ה המושל עליו שהוא ענין גילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שכשמו כן הוא. ולכן גם הים ראה וינוס כו':

כלומר, מפני ששם אלקים, שהוא הצמצום המעלים וגורם לכל דבר להיות בבחינת יישי' [ישות עצמאית] על פי הטבע המוטבע בו, בהתאם למזגו ולתכונתו, בטל לפני שם הוי', השולט עליו. עניינו של שם הוי' הוא גילוי אור אין סוף ברוך הוא, וכפי ששמו מעיד — כך הוא. לכן גם "הים ראה וינוס" וכו'.

11 והנה כאשר יתבונן וישכיל כל זה האדם. אזי תכלה ותכסוף נפשו ליבטל אליו ית' עד שתחפץ

להתפשט מתענוגי עוה"ז ולהפך לכו לגמרי ולדבקה בו וכמ"ש מי לי בשמים כו'.

כשאדם מתבונן ומשכיל בכל זה, נפשו תכלה ותכסוף להתבטל אליו יתברך, עד שתחפץ להתפשט מתענוגי העולם הזה, להפוך את לבו לגמרי ולדבוק בו, כמו שכתוב: "מי לי בשמים כו"י".

ובזוהר אמרו מאן דלא טעים מרירו למיתקו ומהפך חשוכא לנהורא לית ליה חולקא הכא שצריך להפוך טעם מרירו למיתקא.

ובזוהר אמרו: "מאן דלא טעים מרירו למיתקו ומהפך חשוכא לנהורא לית ליה חולקא הכא", שכן צריך להפוך את טעמו של המר למתוק.

12 ומרירו הן תאוות עוה"ז ותענוגים שמושפעים מהיכלות הקליפות. שאין לך דבר למטה שאין לו היכל למעלה כנגדו שממנו בא תוצאת הדבר ההוא והשפעתו.

ו"מרירו" פירושו תאוות העולם הזה וההנאות הנמשכות מהיכלות (heichalos) של הקליפות (kelipos). הרי אין דבר למטה שאין כנגדו היכל למעלה, שממנו בא אותו הדבר וממנו נמשך השפע שלו.

וכל תענוגי עוה"ז אפי' [אפילו] דבר קל ואפי' [ואפילו] המסלסל בשערו הנה החיות ההוא נמשך מהיכלות הטומאה.

וכל הנאות העולם הזה, אפילו דבר של מה בכך, ואפילו אדם המסלסל בשערו — החיות הזאת נמשכת מהיכלות הטומאה.

13 ולכן נענש יוסף בשבתו בבית האסורים י"ב שנה על שהיה מסלסל בשערו כדאיתא בגמרא ע"פ ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה מיד ותשא אשת אדוניו כו'.

לכן נענש יוסף וישב בבית האסורים שנים עשרה שנה, משום שסלסל בשערו, כפי שנאמר בגמרא על הפסוק "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה": מיד "ותשא אשת אדוניו" [עיניה] וכו'.

וצריך להפוך לבו לטעום ממש למיתקא טעמו וראו כי טוב ה'. אז תתענג על הוי"ה.

ועל האדם להפוך את לבו, כדי לטעום ממש את המתקנות: "טעמו וראו כי טוב ה'". "אז תתענג על הוי"ה".

14 וזה הי' [היה] ענין הקרבנות שנהפך חלב מנפש בהמה ועולה ונכלל באש שלמעלה אשר תאכל על המזבח להיות אשה ריח ניחוח לה'. וכמו"כ [וכמו כן] תהיה התפלה שהיא במקום הקרבנות להלהיב נפשו באש שלמעלה ולהתענג על הוי"ה.

וזו הייתה משמעותם של הקרבנות: החלב שמנפש בהמה מתהפך, עולה ונכלל באש שלמעלה, האוכלת על המזבח, להיות "אשה ריח ניחוח לה'". וכך גם התפילה, שהיא במקום הקרבנות, תלהיב את הנפש באש שלמעלה ותביא אותה להתענג על הוי"ה.

15 וענין אתהפכא חשוכא לנהורא. הוא שחשך הגשמי של עוה"ז מעשה שמים וארץ שנראים ליש ודבר גשמי יתהפך לנהורא להיות בו גילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה להיות היש בטל אליו ית' ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה.

ופירוש "אתהפכא חשוכא לנהורא" הוא שהחושך הגשמי של העולם הזה — מעשה שמים וארץ, שנראים כ"יש" וכדבר גשמי — יתהפך לאור, כך שיתגלה בו אור אין סוף ברוך הוא, וה"יש" יתבטל אליו יתברך, ו"ונגלה כבוד ה'" למטה כמו למעלה.

16 והיינו שע"י בחי' טעים מרירו למיתקא שהוא ממטה למעלה להפוך לבו ותאוות עוה"ז לדבקה בו ית' בתשוקה וצמאון כו'

כלומר, באמצעות בחינת "טעים מרירו למיתקא" — שבה טועמים את המר [כשהוא הופך] למתוק — שהיא תנועה מלמטה למעלה, האדם הופך את לבו ואת תאוות העולם הזה כדי להידבק בו יתברך, מתוך כמיהה וצמאון וכו',

יאיר אור ה' מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה] במקום החשך של העוה"ז שלא יהיה העולם מעלים אור ה' וקדושתו

יאיר אור ה' מלמעלה למטה בתוך חשכת העולם הזה, כדי שהעולם לא יסתיר את אור ה' ואת קדושתו.

וזהו ג"כ ענין נר מצוה ותורה אור נר מצוה היא בחי' העלא' [העלאת / העלאה] מלמטלמ"ע [מלמטה למעלה]

ותורה אור היא בחי' ההמשכה מלמעלמ"ט [מלמעלה למטה] וע"י בחי' נר מצוה בא אור התורה:

וזהו גם ענינם של "נר מצוה ותורה אור": "נר מצוה" היא בחינת העלאה מלמטה למעלה, ו"תורה אור" היא בחינת המשכה מלמעלה למטה; ועל ידי בחינת "נר מצוה" בא אור התורה.

17 וביאור הדבר. הנה צ"ל ענין אותיות מה ענינם. כי הנה האותיות נחלקות במבטא ע"י ה' מוצאות הפה. אחה"ע מהגרון כו'.

ביאור העניין: יש לבאר מה ענינן של האותיות. האותיות מתחלקות בהגייתן לפי חמשת מוצאות הפה: למשל, אחה"ע נהגות מן הגרון וכו'.

והנה אין המוצאות כלי המבטא דומים לכנור שהוא כלי הנגון שבנגן המנגן עליו מוציא קול שהקול ההוא בא מן תנועת הכנור שמוציא את הקול.

מוצאות הפה, שהם כלי הדיבור, אינם דומים לכינור, כלי נגינה: כשהנגן מנגן בו, הוא מפיק קול, והקול הזה נובע מתנועת הכינור, שמפיקה את הקול.

משא"כ האותיות אינן באות מחמת תנועות כלי המבטא שהן ה' מוצאות הפה שהרי מאליהן ומעצמן יוצאות תנועות האותיות בלי שום הכנה וכוונה מכוונת באדם להניע הלשון לאותיות דטלנ"ת. או השפתיים לאותיות בומ"ף.

אבל האותיות אינן נוצרות מתנועותיהם של כלי הדיבור, שהם חמשת מוצאות הפה. הרי תנועות האותיות יוצאות מאליהן ומעצמן, בלי שהאדם מתכוון לכך או מתכוון במכוון להניע את הלשון לצורך האותיות דטלנ"ת, או את השפתיים לצורך האותיות בומ"ף.

אלא אדרבה האותיות מניעות את הלשון לאותיות דטלנ"ת והשפתיים לאותיות בומ"ף והאותיות מצד עצמן הן מושרשות בנפש עצמה.

אדרבה, האותיות הן שמניעות את הלשון לצורך האותיות דטלנ"ת ואת השפתיים לצורך האותיות בומ"ף; והאותיות עצמן מושרשות בנפש עצמה.

18 והנפש היא המוציאה אותן מהעלם אל הגילוי מתחלה באותיות המחשבה ואח"כ באותיות הדבור. וז"ש [וזהו שכתוב] ויהי האדם לנפש חיה.

הנפש היא שמוציאה את האותיות מן העלם אל הגילוי: תחילה באותיות המחשבה, ואחר כך באותיות הדיבור. וזהו שנאמר: "ויהי האדם לנפש חיה" (nefesh chayah).

ות"א [ותרגום אונקלוס] לרוח ממללא שבחינת האותיות הן בבחי' חיה. כי יש באדם נפש רוח נשמה חיה. נפש הוא בחי' אותיות מחשבה ודבור.

ותרגום אונקלוס [מתרגם זאת] כך: "לרוח ממללא", שכן האותיות הן בבחינת חיה. הרי יש באדם נפש (nefesh), רוח (ruach), נשמה (neshamah) [ו]חיה. נפש היא בחינת אותיות המחשבה והדיבור.

19 ורוח הוא הבל הלב שהוא קול כלול מאש רוח ומים כנודע ונשמה היא בחי' השגת השכל ונשמת שדי תבינם.

רוח היא הבל הלב, כלומר הקול, המורכב מאש, אוויר ומים, כידוע. נשמה היא בחינת ההשגה השכלית: "ונשמת שדי תבינם".

וחיה היא בחי' חכמה דהיינו מקור החכמה שלמעלה מן ההשגה ושם הוא שרש האותיות אלא שקבען בפה ולא שבראן שם בפה

חיה היא בחינת חכמה, כלומר מקור החכמה שלמעלה מהשגה, ושם שורש האותיות. אלא שהוא "קבען בפה", ולא ברא אותן שם בפה;

כי בריאותם והתהוותם בשרשם הוא למעלה בבחינת חיה ומשם נמשכו ונתחלקו לכ"ב אותיות לדבר
בם איש ואיש כלשונם.

שכן בריאתם והתהוותם בשורשן היא למעלה, בבחינת חיה; ומשם הן נמשכו למטה והתחלקו לעשרים ושתיים
אותיות, כדי שכל איש ואיש ידבר בהן כלשונם.

20 ובוה יובן ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שמט"ט [שמטטרו] קושר קשרים לקונו מתפלותיהן של
ישראל.

בכך יובן מאמר חז"ל ז"ל: "מט"ט קושר קשרים לקונו מתפלותיהן של ישראל".

כי הנה המלאכים מעלים התפלות לפי שדבור האדם הוא גשמי והמלאכים הם רוחני [רוחניים] שהדבור
שלם הוא כמו מחשבה שלנו וע"י המלאך המקבל התפלה מזדככת התפלה מגשמיות לרוחניות ע"י
המלאך ההוא.

המלאכים מעלים את התפילות, משום שדיבור האדם הוא גשמי, ואילו המלאכים רוחניים ודיבורם דומה למחשבה
שלנו. באמצעות המלאך שמקבל את התפילה, היא מזדככת מגשמיות לרוחניות.

21 והנה גבוה מעל גבוה עד עולם העליון שבו משכן מט"ט [מטטרו] והוא קושר כתרים שלמעלה מן הראש
ומוחין.

והנה, [הדבר עולה] "גבוה מעל גבוה", עד העולם העליון, שבו משכנו של מטטרו; והוא קושר כתרים, הנמצאים
למעלה מהראש ומהמוחין (כוחות השכל).

וע"י זה ממשיך אותיות חדשות. כי הנה התפלה היא בקשת יה"ר [יהי רצון] שיתהווה בחינת רצון
ובאמצעות זאת הוא ממשיך אותיות חדשות. שכן התפילה היא בקשה: "יהי רצון", שתתהווה בחינת רצון.

שכמו שכבר נמשך רצה"ע [רצון העליון] בחכמה. הנה החכמה מחייבת ע"פ התורה אין יסורים בלא עון
שהעון גורם יסורים ח"ו [חס ושלום] אבל ע"י התפלה יה"ר [יהי רצון] נמשך רצה"ע [רצון העליון] שלמעלה
מבחינת חכמה ושם הוא רחמים פשוטים ורבו פשעיך כו'.

שכן, מכיוון שהרצון העליון כבר נמשך בחכמה, החכמה מחייבת על פי התורה ש"אין יסורים בלא עון", שהרי העון
גורם ליסורים, חס ושלום. אך באמצעות התפילה, "יהי רצון", נמשך הרצון העליון שלמעלה מבחינת חכמה; ושם
יש רחמים פשוטים, גם כאשר "ורבו פשעיך" וכו'.

22 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] כשישראל אומרים יהא שמו הגדול מבורך כ"י הקב"ה מנענע

בראשו. פ"י שמנענע וממשיך בראשו הוא רצה"ע [רצון העליון] כ"ה

וכך אמרו חז"ל: כשישראל אומרים "יהא שמו הגדול מבורך" וכ"י, הקב"ה מנענע בראשו. כלומר, הוא מנענע וממשיך את ראשו – הרצון העליון, יתברך;

כי אותו מבקשים יהא שמו הגדול מבורך שיהא ברוך ונמשך שמו הגדול שלמעלה מבחינת השתלשלות שהוא גדול ומהולל מאד.

כי זו הבקשה: "יהא שמו הגדול מבורך" – ששמו הגדול, שהוא למעלה מבחינת ההשתלשלות, יתברך ויימשך, שהרי הוא "גדול ומהולל מאד".

23 והמשכת רצה"ע [רצון העליון] הזה הוא ע"י העלאת אותיות התפלה לשרשן ומקורן כתר העליון ע"י

מט"ט [מטטרון]. והיינו לפי ששרש האותיות היא בכתר העליון למעלה מבחינת חכמה ומוחין אלא שראשית הגלוי היא בחכמה שא"א להשכיל ולהשיג כל דבר מושכל כ"א ע"י אותיות.

המשכת הרצון העליון הזה נעשית באמצעות העלאת אותיות התפלה אל שורשן ומקורן, הכתר העליון, על ידי מט"ט (מטטרון). כלומר, שורש האותיות הוא בכתר העליון, למעלה מבחינת חכמה ומוחין; אלא שראשית הגלוי היא בחכמה, שכן אי אפשר להבין ולהשיג שום דבר מושכל אלא באמצעות אותיות.

אבל האותיות עצמן אינן בחי' שכל שא"א לשכל המושג להשיג ענין מהות האותיות בעצמותם אלא שהן לבוש השכל

אבל האותיות עצמן אינן בבחינת שכל, שכן השכל המושג אינו יכול להשיג את מהותן של האותיות מצד עצמן; אלא שהן לבוש לשכל.

והלבוש הזה הוא מבחי' חיצוניות עליון שירד ונתפשט למטה להלביש את השכל. ומשם יורד עוד להיות אותיות מחשבה ודבור:

ולבוש זה הוא מבחינת החיצוניות העליונה (הממד החיצוני), שירדה והתפשטה למטה כדי להלביש את השכל. ומשם היא יורדת עוד ונעשית אותיות של מחשבה ודיבור.

24 והנה התורה נתלבשה באותיות ג"כ עד"ז שאותיות התורה שרשן למעלה מעלה מבחי' התורה.

דאורייתא מחכמה נפקת והאותיות שרשן למעלה בבחי' כתר.

והנה גם התורה התלבשה באותיות באופן זה: שורש אותיות התורה הוא למעלה מעלה מבחינת התורה. שהרי "דאורייתא מחכמה נפקת", ואילו שורש האותיות הוא למעלה, בבחינת כתר.

ואותיות מלשון אתא שהוא לשון המשכה. שהאותיות הן המשכות שבהן ועל ידן נמשך להיות התורה. המילה "אותיות" קשורה למילה "אתא", שמשמעותה "בא", והיא מבטאת המשכה; שכן האותיות הן המשכות, שבהן ועל ידן נמשך הדבר ונעשה לתורה.

25 והענין כי הנה כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני והוא התורה שהתורה נקראת בשם משל הקדמוני.

הענין הוא כך: נאמר "כאשר יאמר משל הקדמוני", והכוונה היא לתורה, שכן התורה נקראת "משל הקדמוני".

וביאור הדבר ההוא כי הנה ענין המשל הוא להמשיל את הנמשל באופן שיוכן מתוך המשל.

וביאור הענין הוא כך: ענינו של משל הוא להציג את הנמשל באופן שאפשר יהיה להבין אותו מתוך המשל.

והרי המשל הוא ענין אחר שאינו מהות הנמשל. אלא שהנמשל מובן מתוכו ע"י שדומה לו בצד מה.

ובכל זאת, המשל הוא דבר אחר, שאינו מהותו של הנמשל. אלא שהנמשל מובן מתוך המשל, משום שהוא דומה לו במובן מסוים.

26 וז"ש [וזהו שכתוב] וכיד הנביאים אדמה. וחז"ל [וחכמינו זכרונם לברכה] המשילו מראה הנבואה לאספקלריא

שכמו שרואין באספקלריא הגם שנראית דמות הצורה בתמונתה ובצלמה ממש מ"מ אין זאת גוף הצורה עצמה ממש אלא דמותה ותמונתה.

וזהו שנאמר: "וכיד הנביאים אדמה". חז"ל המשילו את מראה הנבואה להתבוננות באספקלריא (מראה): כשם שכאשר רואים במראה, אף שדמות הצורה נראית ממש בצורתה ובצלמה, מכל מקום אין זה הגוף הממשי של הצורה עצמה, אלא דמותה ותמונתה בלבד;

כך כל השגת הנביאים באלקותו ית' אין זה אלא בחי' דמות ודמיון.

כך גם כל השגת הנביאים באלקותו יתברך אינה אלא בחינה של דמות ודמיון.

27 והיינו כמו בחי' משל שממנו מובן הנמשל. אבל באלקותו ית' ממש כתיב כי לא יראני כו' וכמשארז"ל

[וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה].

כלומר, הדבר דומה למשל, שמתוכו אפשר להבין את הנמשל. אולם את אלקותו ממש, יתברך, אי אפשר לראות, ככתוב "כי לא יראני כו'", וכפי שאמרו חז"ל.

ו"י"ש [וזהו שכתוב] בשלמה וידבר שלשת אלפים משל על כל דבר מד"ת [מדברי תורה] כ"י דהיינו שאמר על כל דבר מד"ת [מדברי תורה] רוחניות הענין

וזהו שנאמר על שלמה, "וידבר שלשת אלפים משל", על כל עניין מדברי תורה וכ"י. כלומר, על כל עניין מדברי תורה הוא אמר את משמעותו הרוחנית.

כמו מצות קרבנות מן הבהמה. ומקריבים חלב ודם ע"ג [על גב] המזבח בכהן ובגדי כהונה והיה אומר ענין הקרבנות ברוחניות ומהו נקרא חלב ודם ברוחניות ומהו כהן ומהו בגדי כהונה.

למשל, מצות הקרבנות מן הבהמה, [שבהם] מקריבים חלב ודם על גבי המזבח באמצעות כהן ובגדי כהונה: הוא היה מסביר את עניין הקרבנות במונחים רוחניים, מה נקרא חלב ודם ברוחניות, מהו כהן ומהם בגדי כהונה.

28 והנה גבוה מעל גבוה כמה מדרגות רוחניות זו למעלה מזו. והשיג שלמה בחכמתו שלשת אלפים משל. דהיינו שלשת אלפים מדרגות זו למעלה מזו.

כעת, "גבוה מעל גבוה", [יש] מדרגות רוחניות רבות, זו למעלה מזו. שלמה, בחכמתו, השיג שלושת אלפים משלים, כלומר שלושת אלפים מדרגות, זו למעלה מזו.

וכולם אינן רק בחינת משל לגבי בחינת אלקות ממש השורה ומתלבש בתורה. וכל המדרגות הללו אינן אלא בבחינת משל ביחס לאלקות ממש, השורה בתורה ומתלבשת בה.

29 והנה שלמה לא השיג אלא שלשת אלפים משל. אבל באמת כך הוא עד רום המעלות לאין קץ שכולם אינן רק בחינת משל לקדמונו של עולם. דהיינו אור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' וגדר השתלשלות

כעת, שלמה השיג רק שלושת אלפים משלים. אבל לאמיתו של דבר, כך הוא עד רום המעלות, עד אין קץ: כולם אינם אלא בחינת משל לקדמונו של עולם, כלומר, לאור אין סוף ב"ה ממש, הנעלה הרבה מעבר למדרגה ולגדר של השתלשלות.

לא בבחי' ממלא ולא בבחינת סובב רק שהתורה נמשכה משם ע"י בחינת אותיות והמשכות.

[הוא] אינו בבחינת ממלא כל עלמין ואף לא בבחינת סובב כל עלמין. אלא שהתורה נמשכה משם באמצעות בחינת אותיות והמשכות.

30 ועי' ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דוד העי' [העליו השלום] היה מחבר תורה של מעלה בהקב"ה. דהיינו

שהמשיך אותיות התורה מאו"ס [מאור אין סוף] ב"ה ממש.

על כך אמרו חז"ל: דוד המלך ע"ה "היה מחבר תורה של מעלה בהקב"ה". כלומר, הוא המשיך את אותיות התורה מאור אין סוף ב"ה ממש.

ועי'נ [ועל זה נאמר] אשר יעשה אתם האדם כו'. לעשות אותם. שעשיית התורה היא עי' האדם. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מעלה אני עליכם כאלו עשאוני.

ועל כך נאמר: "אשר יעשה אתם כו" — כלומר, "לעשות אותם", שכן עשיית התורה נעשית באמצעות האדם. וכפי שאמרו חז"ל: "מעלה אני עליכם כאלו עשאוני".

וזהו ותורה אור שהתורה מאירה או"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש. אך אין אור התורה עולה בשם אור אלא עי' נר מצוה:

וזהו [פירוש] "ותורה אור": התורה מאירה את אור אין סוף ב"ה ממש. אך אור התורה נקרא בשם "אור" רק באמצעות "נר מצוה".

31 והענין שהארת אור הנר הוא עי' שיש אויר סביב האור. משא"כ בלא אויר יכבה ולא יאיר כלל.

ההסבר הוא שאורו של הנר מאיר בזכות האוויר שסביב האור; ואילו בלי אוויר הוא יכבה ולא יאיר כלל.

ולכן אין כופין כלי עי'ג [על גבי] הנר בשבת שלא יכבה שמחמת כפיית הכלי מונע האויר שסביב האור. לכן אין הופכים כלי על גבי הנר בשבת, כדי שלא יכבה, שכן הפיכת הכלי חוסמת את האוויר שסביב האור.

32 והיינו כי האויר גורם להיות הארת אור הנר לפי שאויר הוא אותיות אור י' שהאויר הוא מקור האור.

כלומר, האויר גורם לכך שאור הנר יאיר, משום ש"אויר" מורכב מאותיות "אור" [ו]י"ד, והאויר הוא מקור האור.

כי היו"ד שבהעלם אותיות אויר הוא העלם האור ובו ועל ידו נמשך ויוצא האור מההעלם אל הגילוי. היו"ד הנסתרת בתוך המילה "אויר" היא העלם האור; ובה ועל ידה נמשך האור ויוצא מן ההעלם אל הגילוי.

33 והיינו כמו בחינת אותיות שלמעלה מהתורה ושם הוא שרש ומקור המצות שהן מושרשות ברצה"ע

[ברצון העליון] ב"ה שלמעלה מהחכמה בחי' דאורייתא מחכמה נפקת.

וזהו בדומה לבחינת האותיות שלמעלה מהתורה, ושם שורשן ומקורן של המצוות, המושרשות ברצונו העליון יתברך, שלמעלה מחכמה, בחינת "דאורייתא מחכמה נפקת".

ולכן בעשיית המצות שהן בבחינת העלאה מלמטה למעלה למקורן ושרשן בחי' אוי"ר [אור] אור י' גורם להאיר אור התורה

ולכן עשיית המצוות, שהן בבחינת עלייה מלמטה למעלה אל מקורן ושרשן, בחינת אוי"ר (avir), או [ו]י", גורמת לאור התורה להאיר,

כי כל המצות נק' בשם צדקה. כמ"ש וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כ"י.

כי כל המצוות נקראות בשם צדקה, כמו שכתוב: "וצדקה תהיה לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת" וכ"י.

34 וצדקה לדלים ואביונים היא המשכה והשפעה להחיות רוח שפלים.

וצדקה לעניים ולאביונים היא המשכה והשפעה "להחיות רוח שפלים".

וכך מעוררים למעלה בחי' המשכות להחיות רוח שפלים דקמיה כולא כלא חשיב והכל נק' שפלים ודלים אצלו ית'. וההמשכות וההשפעות הן הן אור התורה. כי אור ושפע הכל א'.

וכך מעוררים למעלה בחינה של המשכות שנועדו "להחיות רוח שפלים", שכן "קמיה כולא כלא חשיב", וכולם נקראים "שפלים ודלים" ביחס אליו יתברך. המשכות והשפעות אלה הן עצמן אור התורה, שהרי אור ושפע הם דבר אחד.

35 וזהו שארז"ל [שאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו רק צ"ל תורה

וגמ"ח [וגמילות חסדים]

וכך אמרו חז"ל ז"ל: "כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו". אלא צריך שיהיו תורה וגמילות חסדים,

כי בלא גמ"ח [גמילות חסדים] זו צדקה אין אור התורה מאיר לו.

שכן ללא גמילות חסדים, שהיא צדקה, אור התורה אינו מאיר לו.

וזהו אפי' [אפילו] תורה אין לו. פי' שאין התורה שייכה ומתייחסת אליו רק התורה היא בחי' אותיות הנ"ל.

וזהו [הפירוש של] "אפילו תורה אין לו": כלומר, התורה אינה שייכת לו ואינה מתייחסת אליו; אלא התורה היא בחינת האותיות שהוזכרו לעיל.

וזהו אמש"ך רוח ואייתי רוח. פי' רוח היינו בחינת אוי"ר [אוי"ר] הנ"ל ומתחלה אמש"ך מקור בחי' אותיות. ואח"כ אייתי וממש"ך המשכת אור א"ס ב"ה בחכמה ראשית גילוי האותיות להיות התורה אור:

וזהו [הפירוש של] "אמש"ך רוח ואייתי רוח". כלומר, "רוח" היא בחינת האויר שהוזכרה לעיל: תחילה ממשיכים את מקור בחינת האותיות, ולאחר מכן מביאים וממשיכים את אור אין סוף ברוך הוא בחכמה, תחילת גילוי האותיות, כדי שהתורה תהיה אור.

36 ובוה יובן ענין מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל כי מזוזה היא בחי' העלאה ממטה למעלה כמו בחי' המצות.

בכך יובן הענין של "מזוזה מימין ונר חנוכה משמאל". המזוזה היא בחינת העלאה מלמטה למעלה, בדומה לבחינת המצוות.

וענין המזוזה הוא שכותבין פ' שמע והיה אם שמוע שכתוב שם אחד ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בחי' העלאה.

ענין המזוזה הוא שכותבים בה את פרשיות "שמע" ו"והיה אם שמוע", שבהן כתובים "אחד" ו"ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" — בחינת העלאה.

37 וקובעין בפתח הבית להעלות הבית וכל אשר בו כל רכושו וקנינו בכל התיבות להיות בטלים לאהבת ה' בכל מאדך בכל ממונך.

והיא נקבעת בפתח הבית כדי להעלות את הבית ואת כל אשר בו, את כל רכושו וקנינו שבכל התיבות, ולהביאם לידי ביטול לאהבת ה': "בכל מאדך", בכל ממונך.

ולכן קובעין המזוזה בימין כי וימינו תחבקני כאדם החובק את חברו שמקרבו אצלו כך נמשך ימין מקרבת להעלות אליו ית' כל הבא לקרב אליו ית'.

לכן קובעים את המזוזה בצד ימין, שכן "וימינו תחבקני": כאדם המחבק את חברו ומקרבו אליו, כך נמשכת הימין המקרבת, כדי להעלות אליו יתברך את כל מי שבא להתקרב אליו יתברך.

אבל נ"ח הוא המשכת אור התורה. כי היונים רצו להשכיחם תורתך ולכן הוא משמאל. כי מימינו אש דת למו שהתורה נמשלה לאש כנודע.

אבל נר חנוכה הוא המשכת אור התורה, שכן היונים ביקשו "להשכיחם תורתך"; לכן הוא משמאל. שהרי "מימינו אש דת למו" — התורה נמשלה לאש, כידוע.

38 ובפרט שעיקר מצות נ"ח להאיר בחוץ ברה"ר [ברשות הרבים] ובח"י רבים היינו טורא דפרודא מבחי' ז' אומות שגם שם יאיר אור ה' וקדושתו שלא יהא העלם והסתר כמו שהיה בימי חשמונאי שרצו היונים להשכיחם תורתך.

ובפרט, שעיקר מצוות נר חנוכה הוא להאיר בחוץ, ברשות הרבים (תחום הרבים), ובבחינת "רבים" — כלומר, בטורא דפרודא (הר הפירוד), מבחינת שבע האומות; שגם שם יאירו אור ה' וקדושתו, ולא יהיו העלם והסתר, כפי שהיה בימי החשמונאים, כשהיוונים ביקשו "להשכיחם תורתך".

וכשגברה מלכות בית חשמונאי תקנו להמשיך אור התורה גם במקום הרבים טורי דפרודא: וכאשר גברה מלכות בית חשמונאי, תיקנו להמשיך את אור התורה גם למקום הרבים, לטורי דפרודא.

39 והנה שרש הז' אומות רישיה דעשו בעטפא דיצחק שהוא מבחי' גבורות שהן בחי' שמאל.

שורש שבע האומות הוא "רישיה דעשו בעטפא דיצחק", והוא מבחינת גבורות (כוחות הדין), שהן בחינת שמאל.

אך הגורם להיות המשכת נר חנוכה בשמאל היינו בחי' המזוזה שבימין שהיא בחי' ההעלאה שע"י העלאה זו נעשה בחי' ההמשכה הנ"ל ונמשך גם במקום החשך בחינת טורי דפרודא.

אך הגורם להמשכת נר חנוכה בצד שמאל הוא בחינת המזוזה שבימין, שהיא בחינת העלאה; באמצעות העלאה זו נוצרת ההמשכה האמורה, והיא נמשכת גם אל מקום החושך, אל בחינת טורי דפרודא (הרי הפירוד).

כי עיקר הדבר הוא להיות החשך דוקא מאיר דהיינו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (סוטה מ"ט) עלמא אמאי קא מקיים איש"ר [אאמן יהא שמיה רבא] דאגדתא.

כי העיקר הוא שהחושך עצמו יאיר, כלומר, שתהיה בחינת "אתהפכא חשוכא לנהורא". וזהו שאמרו חז"ל (סוטה מט): "עלמא אמאי קא מקיים איש"ר דאגדתא".

כי אגדתא הוא בחי' תרגום שכל התלמוד הוא בלי' [בלשון] תרגום. ותרגום הוא בחי' אחוריים דקדושה כנודע.

כי האגדה היא בחינת תרגום, שהרי התלמוד כולו הוא בלשון תרגום. והתרגום הוא בחינת אחוריים (הצד האחורי) של הקדושה, כידוע.

וכשנמשך להיות שמיה רבא מברך ונמשך גם בבחי' תרגום שהוא בבחי' אחוריים אזי אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו עיקר קיום העולם:

וכאשר נמשכת ההארה עד שמתקיים "שמיה רבא מברך", והיא נמשכת גם לבחינת תרגום, שהיא בחינת אחוריים, אזי החושך נהפך לאור; וזהו עיקר קיומו של העולם.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> ואת [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com) בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). להם ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com)

מתוך [/likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/15/](https://www.likuteitorah.com/he/torah-ohr/mikeitz/15/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק